

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KARIYER ALGILARI: METAFORİK BİR ANALİZ ÇALIŞMASI¹

Ali KORKUT

Dicle Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, alikorkut@yahoo.co.uk

İsmail KESKİN

Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, iskeskin@ymail.com

Özet

Kariyer, yükseköğretim kurumları sonrasında öğrencilerin karşı karşıya kalacakları iş yaşantısının 'sık kullanılan' ifadelerinden biri olarak dikkatleri çekmektedir. Öğrencilerin bireyin iş yaşamı boyunca kazanımları veya deneyimlerinin bir bütünü ifade eden bütüncül bir kavram olarak kariyere ilişkin algıları, onların iş yaşantısına yaklaşımlarını, iş ortamındaki ilişkilerini ve yönetsel eylemlere bakış açılarını etkileyebilir ve örgütsel verimlilikleri üzerinde işlevsel rol oynayabilir. Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin kariyer kavramına ilişkin algılarını metaforlar aracılığıyla belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubunu Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü farklı sınıflarda öğrenim gören 125 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada nitel veri toplama teknikleri kullanılmıştır. Araştırma verileri, katılımcıların "Kariyer.....gibidir, çünkü....." ifadesini tamamlamaları ile elde edilmiştir. Metaforun konusu ve kaynağı arasındaki ilişki "gibi" kelimesi ile belirlenmeye çalışılmış; 'çünkü' ifadesi ise metaforlara yüklenen anlamın arka planına ilişkin olarak değerlendirilmiştir. Araştırmada, nitel araştırma yöntemi ile olgubilim deseni kullanılmıştır. Metaforların analiz edilmesi ve yorumlanması süreci (1) metaforların belirlenmesi, (2) metaforların sınıflandırılması, (3) kategori geliştirme, (4) geçerlik ve güvenilirliği olmak üzere dört aşamada gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde ise içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Toplanan verilerin sonucunda öğrencilerin 5 temaya bağlı 10 kategori altında toplam 70 metafor geliştirdikleri görülmüştür. Katılımcılar, kariyer kavramını 'verimlilik', gelişme ve olgunlaşma', 'yol' ve 'hedef' ile ilişkili bir kavram olarak düşünmektedirler. 'Yılan', 'deniz' ve 'böcek' rekabete, belirsizliğe ve zorluğa işaret eden olumsuz metaforlar olarak bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kariyer Metaforları, Metafor Analizi, Üniversite Öğrencileri.

CAREER PERCEPTIONS OF UNIVERSITY STUDENTS: A METAPHORICAL ANALYSIS

Abstract

'Career' draws attention as one of the 'most favorite' expressions of the work life students will come face to face after their graduation. Students' perceptions of career, a holistic phenomenon describing all experience and accomplishments gained throughout their education and work life, may have impact on their relationships in the workplace and influence or play an important role on their perspectives regarding the administrative and leadership practice. The purpose of this paper is to study the university students' career

¹ Bu araştırmanın kısa formu, 5-7 Şubat 2015 tarihlerinde Atina'da düzenlenen 7. Dünya Eğitim Bilimleri Konferansı'nda (WCES 2015) sözel bildiri olarak sunulmuştur.

perceptions through metaphors. The work group is constituted by 125 students at the Department of Business Administration, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Dicle University in 2013-2014 educational year. Qualitative data collection techniques were used in the research. Research data were collected by making participants fill in a sentence: "Career is like ..... because .....". The relationship between the subject and the source is identified by an expression 'like'; and the background of the metaphorical imagination is evaluated by the word 'because'. In this research was used phenomenological design, along with a qualitative research method. The analysis and interpretation process of the metaphors follows (1) metaphor identification, (2) the classification of the metaphors, (3) the category development, (4) the validity and reliability. Quantitative data were analyzed in SPSS. Content analysis technique was used in data analyses. As a result of the data analyses, it was observed that a total of 70 metaphors were developed under the 5 categories. Participants perceived career as a concept associated with concepts of 'efficiency', 'growth and maturation', 'path' and 'target'. 'Snake', 'sea' and 'bug' were found to be negative metaphors reminding competition, uncertainty and difficulty.

Keywords: Career metaphors, metaphor analysis, college students

1. Giriş

Günümüz çalışma şartları giderek farklılaşmakta ve ortaya çıkan teknolojik ilerlemelere ve sosyal gereksinimlere dayalı olarak faaliyet alanları çeşitlenmektedir. Bireyler, geçimlerini sağlamak amacıyla işlerde çalışmakta ve süreç içerisinde farklı görevleri yerine getirmek durumunda kalmaktadırlar. Örgün ve yaygın eğitim sürecinde kazanılan kuramsal birikim, edinilen uygulama becerisi yanında kişilerarası etkileşimdeki yeterlik ve yetkinlik de işe alınmada veya diğer bir ifadeyle seçilebilirlik aşamasında dikkate alınır hale gelmiştir. Modern hayatın gereği olarak işverenler / iş örgütleri daha geniş bir perspektife sahip, farklı yeterlik alanlarına hakim ve iletişim becerilerini çalışma bağlamında verimli ve etkin kullanabilecek işgücü arayışındadır.

Bu bağlamda, kariyer kavramı öne çıkmakta ve işe alım sürecinde önemli bir kriter olarak görülmektedir. Kariyer, bireyin işe başlangıcından emekliliğine kadar olan süreçte, aynı örgüt içinde aynı iş için çeşitli görevler alarak yükselmeyi ifade ettiği gibi mesleğin değişik alanlarında faaliyet gösteren farklı örgütlerde farklı işlerde çalışmayı da ifade eder (Çalık ve Ereş, 2006: 32–33). Kariyer kelimesi, etimolojik açıdan bakıldığında, Fransızca "carriere" sözcüğünden türemiştir. Kelime, Fransızca'da, "meslek, diplomatik kariyer, bir meslekte aşılması gereken aşamalar, yaşamda seçilen yön" gibi değişik anlamlarda da kullanılmaktadır. Kariyer, bir insanın çalışabileceği yıllar boyunca herhangi bir iş alanında adım adım ve sürekli olarak ilerlemesi, deneyim ve beceri kazanmasıdır. Kişinin çalışma yaşamı boyunca üstlendiği işlerin bir bütünü olarak tanımlansa da, kariyer kavramı bu tanımın ötesinde daha geniş bir anlam ifade etmektedir (Yoğun, 2013:11). Kariyer kavramı, dolayısıyla bir 'çalışma hayatında adımlanan bir yol' ve 'bu yolda arkada bırakılan ayak izleri' olarak da düşünülebilir.

Metafor kelimesi, Yunanca “Metapherein” kelimesinden türemiştir. *Meta*, değiştirmek demektir ve *pherein* ise taşımak anlamındadır (Aydoğdu, 2008). Metafor, bir şeyin başka bir şeyin yerini tutması; bir şeyi başka bir şeyin yerine kullanma anlamına gelmektedir (Bakırcıoğlu, 2012: 576). Metafor, ilgi veya benzetme sonucu gerçek anlamının dışında kullanılan bir kavram olarak da düşünülebilir. Geleneksel olarak metafor, bir kavramı başka bir kavramın özelliklerinden yararlanarak açıklamayı sağlayan söz sanatı olarak tanımlanmaktadır (Ortony,1975). Bu bakış açısıyla, metafor yalnızca literal alana sıkıştırılmış, edebi çalışmalarda zenginleştirici bir unsur ve söz sanatı olarak sınırlandırılmıştır. Bununla birlikte, zamanla metaforların yararlandığı tek alanının, sadece anlatım dilinin zenginleştirilmesi olmadığı; bireylerin farklı kavramları veya olguları zihinlerinde canlandırma ve düşünce ağını genişletme amacıyla metaforların önemli işlevler yerine getirdiği anlaşılmıştır. Bu bağlamda, ortaya atılan güncel yaklaşım, metaforun anlatımı güzelleştiren bir süslemeden öte bir kavrayış ve düşünce sistemine işaret ettiğini ileri sürmektedir (Bowdle ve Gentner, 2005). Metaforlar, bu bakış açısıyla anlamı daha etkili kılmak, anlama canlılık kazandırmak ve bir düşünceyi bir başka kavram üzerinde ifade etmek için kullanılır. Morgan’a (1980) göre de, gündelik hayatın yanı sıra sosyal bilimlerde, çeşitli olguların yaratıcı ve akılda kalıcı bir şekilde kavramsallaştırılmalarında da metaforlar büyük önem taşımaktadırlar.

Kişilerin kariyer kavramına bakış açıları ve kariyere ilişkin metaforik algılarının belirlenmesi onlara yapılacak kariyer yönlendirmesinin etkililiğinde pozitif yönde etkide bulunacaktır. Yükseköğretim kurumlarında öğrencilik döneminden itibaren kariyer planlamaya başlamak, mezuniyet sonrasında kolay iş bulma, çalışılacak alanla ilgili yetenekleri geliştirme ve profesyonel yaşama kolaylıkla uyum sağlama açısından son derece önemlidir. Bu nedenle, üniversitelerde öğrencilerin kariyer farkındalığını artırmak, kariyer planlamasına yardımcı olmak amacıyla, kariyer merkezi/ofisi kurma, rehberlik ve danışmanlık hizmetleri verme, müfredatları kariyerle ilgili derslere yer verme, seminerler düzenleme gibi destek çalışmalar her geçen gün önem kazanmaktadır (Akoğlan Kozak ve Dalkıranoğlu, 2013).

Alanyazın incelendiğinde eğitim örgütlerinde metaforların, kişilerin herhangi bir kavrama yükledikleri anlamları ortaya çıkarmak amacıyla da kullanıldığına ilişkin kanıtlar bulunmaktadır. Bu çalışmalarda araştırmacılar eğitim örgütleri [okul] (Saban, 2008a; Balcı, 1999; Bayram, 2010; Döş, 2011; Nalçacı & Bektaş, 2012), yükseköğretim kurumu (Eroğlu, 2014; Demirtaş ve Çoban, 2014)], okul yöneticisi (Dönmez, 2008; Baştan, Tetik ve Kasımay, 2014; Hacıfazlıoğlu, Karadeniz ve Dalgıç, 2011), öğretmen (Ahkemoğlu, 2011), öğretmenlik (Kalyoncu, 2012), öğretmen kimliği (Sayar, 2014), öğrenci (Saban, 2008b; Bozlak, 2002; Murphy, 2002), danışman öğretmen (Yıldırım, 2013), müfettiş (Döş, 2010; Töremen & Döş, 2009, Kocabaş & Özdemir, 2010), okul yönetimi (Günbayı, 2011)], denetim (Kocabaş & Özdemir, 2010) öğretim programlarında yer alan bazı dersler [İngilizce (Özcan,

2010), Japonca (Kahraman, 2014), Coğrafya (Geçit ve Gençler, 2011), Matematik (Güner, 2013) ve Kimya (Derman, 2014)], eğitim sistemleri (Erginer, 2011; Erginer, 2009; Erginer & Erginer, 2009); uzaktan eğitim (Özçınar ve Tuncay, 2009), küreselleşme (Kaya, 2013), öğrenci merkezli öğrenme stratejisi (Zeki & Sonyel, 2014), demokrasi (Sarı & Sadık, 2011), renkler (Zeren & Yapıcı, 2014) ve sosyal ağ (Gurol & Donmus, 2010) konuları üzerinde durmuşlar; katılımcıların bu kavramlara dair algılarını ortaya çıkarmak için metaforları kullanmışlardır.

Yurtdışı alanyazına bakıldığında; sosyoloji, psikoloji, psikolojik danışmanlık ve rehberlik ve insan kaynakları alanlarında ele alınan bir konu olan kariyerin, bu bilim alanlarında farklı metaforlarla açıklanmaya çalışıldığı görülmektedir (Inkson ve Amundson, 2002; Inkson 2004). Bununla birlikte, yurtiçi alanyazında, Çakmak Otluoğlu (2014) ve Çetin, Tatık, Çayak ve Doğan'ın (2015) araştırmaları dışında kariyer kavramına odaklanan metafor araştırmalarına ulaşılamamıştır. Çakmak Otluoğlu (2014) çalışmasında, kariyer alanında yapılmış araştırmalarda yer alan on üç ayrı metaforu yol-yolculuk, hikaye, dağa tırmanma-plato, merdiven-basamak, cam tavan, miras, çıpa, uyum, mevsim, bürokrasi, sınır, portföy ve sermaye metaforları biçiminde gruplandırmakta ve değerlendirmektedir. Çetin, Tatık, Çayak ve Doğan (2015) ise öğretmen adaylarının kariyer kavramına ilişkin metaforik algıları üzerine odaklanmakta ve eğitim örgütlerinde bu konuda bulgular ortaya koymaktadır. Bu çalışma ile alana eğitim örgütleri ve üniversite öğrencileri açısından farklı bir katkı sunulması ve üniversite öğrencilerinin bu yöndeki algılarına dair uygulama sonuçlarının paylaşılması amaçlanmaktadır.

Bu araştırma üniversite öğrencilerinin 'kariyer' kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarma amacına yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Üniversite öğrencilerinin kariyer kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?
2. Bu metaforlar hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada, nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik desen kullanılmıştır. Fenomenolojik desen, bir olgu üzerine odaklanır ve farkında olduğumuz ancak derinlemesine ya da ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için uygun bir zemin oluşturur (Yıldırım & Şimşek, 2006:72). Diğer bir deyişle, fenomenoloji, insanların bireysel olarak ya da birlikte yaşadıkları deneyimleri kendi yeterlikleri ve anlamlar dünyasında nasıl anlamlandırdıklarını ve zihinlerine nasıl transfer ettiklerini, insanların bir olguyu nasıl algıladıklarını, nasıl tarif ettiklerini, nasıl hatırladıklarını, nasıl değerlendirdiklerini ve diğer insanlara nasıl bir dil kullanarak aktardıklarını araştırır (Patton, 2002:104).

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü'nde öğrenim görmekte olan 125 öğrenci oluşturmaktadır (Tablo 1). Eksik ya da hatalı doldurulan ve araştırma amacına uygun olmayan cevaplar içeren 13 form değerlendirmeye alınmamış; 112 kişiden elde edilen veriler üzerinden analize devam edilmiştir. Çalışma grubu içerisinde cinsiyet dağılımlarına bakıldığında % 50,9 (N=57) kadın ve % 49,1 (N=55) erkek katılımcının yer aldığı görülmektedir.

Tablo 1. Katılımcılara ilişkin demografik bulgular

	Değişken	N	%
Cinsiyet	Kadın	57	50,9
	Erkek	55	49,1
	Toplam	112	100
Sınıf	1.sınıf	37	33,04
	2.sınıf	31	27,68
	3.sınıf	21	18,75
	4.sınıf	23	20,54
	Toplam	112	100

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada nitel veri toplama teknikleri kullanılmıştır. Veri toplama aracı katılımcılara araştırmacılar tarafından uygulanmıştır. Katılımcılara, 'Kariyer Fırsatları' konulu seminer öncesinde, araştırma ve amacından bahsedilmiş, araştırmaya katılmaya gönüllü olan kişilere veri toplama aracı dağıtılmıştır.

Katılımcıların kariyer kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmak amacıyla onların her birinden "Kariyer ..... gibidir, çünkü ....." cümlesini tamamlaması istenmiştir. Bu amaç için üniversite öğrencilerine sayfanın en üstünde bu ibarenin ve alt kısmında kişisel değişkenlerin yer aldığı boş bir form verilmiştir. Onlardan kariyeri canlı veya cansız bir nesneye benzetmeleri ve bu benzetmeyi açıklamaları istenmiştir. Bu süreçte sadece bir tek metafor üzerinde yoğunlaşarak düşüncelerini dile getirmeleri istenmiştir. Metaforun bir araştırma yöntemi olarak kullanıldığı çalışmalarda "gibi" ifadesi genellikle metafor ile metaforun dayanağı arasındaki bağı daha net bir şekilde çağrıştırmak için kullanılmaktadır. Bu araştırmada "çünkü" kavramına da yer verilerek, katılımcıların ürettikleri metaforlar için bir mantıksal dayanaklar sunmaları istenmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Metaforların analiz edilmesi ve yorumlanması süreci (1) metaforların belirlenmesi, (2) metaforların sınıflandırılması, (3) kategori geliştirme, (4) geçerlik ve güvenilirliği sağlama ve (5) nicel veri analizi için verileri SPSS programına aktarma olmak üzere beş aşamada gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde ise içerik analizi tekniği kullanılmıştır.

2.5. Metaforların belirlenmesi

Bu aşamada, katılımcılardan toplanan veri toplama formları üzerinde çalışılmış, katılımcılar tarafından üretilen kariyer metaforları geçici bir liste olarak düzenlenmiştir. Formlar dikkatle gözden geçirilmiş ve katılımcıların belli bir metaforu net biçimde üretip üretmediklerine dikkat edilmiştir. Her bir katılımcının üretmiş olduğu metafor ayrı ayrı kodlanmıştır (“Yol”, “Yıldız”, “Gelecek” vb.). Bununla birlikte, herhangi bir metafor içermeyen ya da boş bırakılan formlar (n=14) değerlendirme dışı bırakılmıştır. Bazı katılımcıların, bir metafor imgesini sunmak yerine, genel olarak, kariyere ilişkin bireysel fikirlerini paylaştıkları, bazı katılımcıların da belli bir metafor oluşturdukları halde, söz konusu metafora ilişkin herhangi bir açıklama veya mantıksal dayanak sunmadıkları görülmüştür. Bu gerekçelere bağlı olarak on dört adet form elenerek araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır.

2.6. Metaforların sınıflandırılması

Ayıklama aşamasından sonra, elde kalan geçerli formlarda yer alan metaforlar Microsoft Excel programı kullanılarak alfabetik sırayla listelenmiş, katılımcıların 70 adet geçerli metafor ürettikleri görülmüştür. Bu liste üzerinde ayrıca frekans ve yüzde dağılımları da hesaplanmıştır. Üretilen metaforların hangi katılımcılara ait olduğunu belirtmek amacıyla, örnek ifadelerin ardında yer alacak biçimde kodlar oluşturulmuştur. Cinsiyete ilişkin olarak E (Erkek) ve K (Kadın) harfleri ve sınıf değişkenine ilişkin olarak 1, 2, 3, 4 rakamları kullanılmıştır.

2.7. Kategori geliştirme

Alfabetik olarak listelenen ham veri seti üzerinde, metaforların kariyer olgusunu nasıl kavramsallaştırdıklarına bakılmış; metaforun konusu, kaynağı ve mantıksal dayanak ifadelerine bakılarak kategoriler oluşturulmuştur. Daha sonra ise, her metafor imgesi kariyere ilişkin sahip olduğu bakış açısı / yaklaşım dikkate alınarak, bir tema ile ilişkilendirilerek (“Denetleme aracı olarak kariyer”, “Tehdit aracı olarak kariyer” gibi) toplam 10 farklı kavramsal kategori 5 tema altında gruplandırılmıştır.

2.7. Geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması

Elde edilen verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığının net olarak ortaya konması nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer alır (Yıldırım & Şimşek, 2005, s. 257). Bu araştırmada, araştırma sonuçlarının geçerliğini sağlamak amacıyla araştırmacılar tarafından izlenen adımlar ayrıntılı biçimde belirtilmiş ve araştırma konusu ve verilerin kategorize edilmesi hakkında uzman görüşüne başvurulmuştur. Oluşturulan kategoriler ve temaların yer aldığı boş bir form ve ham veri listesi uzmana gönderilmiş, listede yer alan metaforları tüm metaforları kapsayacak biçimde kategorilere dağıtması istenmiştir.

Uzmanın yaptığı eşleştirmeler ile araştırmacıların kendi kategorileri karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalarda metafor araştırmalarında sıklıkla kullanılan

“Görüş birliği” ve “Görüş ayrılığı” sayıları tespit edilerek araştırmanın güvenilirliği Miles ve Huberman’ın (1994: 64) formülü [$Güvenirlik = (Görüş\ Birliği / Görüş\ Ayrılığı) \times 100$] kullanılarak hesaplanmıştır. Nitel çalışmalarda, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun %90 ve üzeri olduğu durumlarda arzu edilen düzeyde bir güvenilirlik sağlanmış olmaktadır. Bu araştırmaya özgü olarak gerçekleştirilen güvenilirlik çalışmasında %92 oranında bir uzlaşma sağlanmıştır.

3. Bulgular

Bu bölümde, ilk olarak araştırmada elde edilen genel bulgulara değinilmektedir. Daha sonra, kariyer kavramına ilişkin olarak bu araştırmada geliştirilen 5 tema altında yer alan 10 kavramsal kategori ve her bir kategorinin sahip olduğu özellikler, katılımcıların ürettiği örnek metafor imgeleriyle de desteklenerek sunulmaktadır.

3.1. Kariyer Kavramına İlişkin Genel Bulgular

Bu araştırmanın ilk araştırma sorusu “Üniversite öğrencilerinin kariyer kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?” olarak belirlenmiştir. Bu araştırmada elde edilen genel bulgulara göre, katılımcılar kariyer kavramına ilişkin olarak toplam 70 adet geçerli metafor üretmiştir (Tablo 2).

Bu metaforlara bakıldığında, ‘Ağaç’(N=10), ‘Hayat’(N=4), ‘Merdiven’(N=4), ‘Uçak’(N=3), ‘Yıldız’(N=3), ‘Aşk’(N=3), ‘At’(N=3), ‘Fidan’(N=3), ve ‘Yol’(N=3) metaforları öne çıkmaktadır. Bu metaforlar, kariyerin öğrenciler tarafından farklı aşamalardan oluşan ve birikimlere dayalı olarak ilerlemenin mümkün olduğu bir mecra olarak düşünüldüğü söylenebilir. Bunun yanında, ‘Anne’, ‘Ayna’, ‘Balık’, ‘Bilet’, ‘Çiçek’, ‘Deniz’, ‘Elbise’, ‘Gelecek’, ‘Hedef’, ‘İnsan’, ‘Kelebek’, ‘Su’, ‘Tohum’ ve ‘Uçurtma’ metaforları ikiyeşer, diğer metaforlar ise birer kez yer almaktadır.

Tablo 2: Kariyer kavramına ilişkin metaforlar ve frekans ve yüzde dağılımları

No	Metafor	f	%	No	Metafor	f	%
1	Ağaç	10	8,93	36	İnsan	2	1,79
2	Anahtar	1	0,89	37	İstek	1	0,89
3	Anne	2	1,79	38	Kadın	1	0,89
4	Araba	1	0,89	39	Kalem	1	0,89
5	Araç	1	0,89	40	Kelebek	2	1,79
6	Arı	2	1,79	41	Keşif	1	0,89
7	Asker	1	0,89	42	Kılıç	1	0,89
8	Aşk	3	2,68	43	Kimlik	1	0,89
9	At	3	2,68	44	Kitap	1	0,89
10	Ayna	2	1,79	45	Kömür	1	0,89
11	Baba	1	0,89	46	Kuş	1	0,89
12	Balık	2	1,79	47	Merdiven	4	3,57
13	Başarı	1	0,89	48	Ok	1	0,89

14	Bebek	1	0,89	49	Okyanus	1	0,89
15	Bilet	2	1,79	50	Oyun	1	0,89
16	Birikim	1	0,89	51	Ödül	1	0,89
17	Böcek	1	0,89	52	Öğretmen	1	0,89
18	Bulut	1	0,89	53	Örümcek Ağı	1	0,89
19	Çiçek	2	1,79	54	Özgürlük	1	0,89
20	Dağ	1	0,89	55	Para	1	0,89
21	Değişim	1	0,89	56	Piramit	1	0,89
22	Deniz	2	1,79	57	Pozitif Düşünce	1	0,89
23	Dikenli Yol	1	0,89	58	Pusulula	1	0,89
24	Ego	1	0,89	59	Su	2	1,79
25	Elbise	1	0,89	60	Tohum	2	1,79
26	Ev	1	0,89	61	Uçak	3	2,68
27	Fidan	3	2,68	62	Uçak Bileti	1	0,89
28	Gelecek	2	1,79	63	Uçurtma	2	1,79
29	Güç	1	0,89	64	Ufuk	1	0,89
30	Gül	1	0,89	65	Yemek	1	0,89
31	Hayat	4	3,57	66	Yenidoğan	1	0,89
32	Hayvan	1	0,89	67	Yılan	1	0,89
33	Hedef	2	1,79	68	Yıldız	3	2,68
34	İletişim	1	0,89	69	Yol	3	2,68
35	İnek	1	0,89	70	Zirve	1	0,89

Tablo 2 incelendiğinde, katılımcılar tarafından üretilen 'Yılan', 'Böcek' ve 'Dikenli Yol' metaforlarının dışında kalan tüm metaforların (% 95,72) olumlu bir birikimi yansıttıkları düşünülebilir. Bir başka ifadeyle, katılımcılar kariyer kavramını olumlu algılamaktadırlar. Bununla birlikte, 'Yılan', 'Böcek' ve 'Dikenli yol' metaforlarının ise, kariyerin katılımcılar tarafından 'baskı, çekince veya korku unsuru' olarak anlandırıldığını düşündürmektedir.

3.2. Kariyer kavramına ilişkin metaforların kategori ve temalara göre dağılımına ilişkin bulgular

Katılımcılar tarafından, kariyer kavramına ilişkin olarak, üretilen metaforlar 'Gelişim Aracı Olarak Kariyer', 'Yol Alma Aracı Olarak Kariyer', 'Denetleme Aracı Olarak Kariyer', 'Tehdit Aracı Olarak Kariyer' ve 'Yaşam Aracı Olarak Kariyer' olmak üzere beş tema altında yer alan 10 kategoride toplanmış; her bir kategoride yer alan metaforlara, frekanslarına ve yüzde dağılımlarına ilişkin bilgiler Tablo 3'de sunulmuştur.

TEMA 1: Gelişim Aracı Olarak Kariyer

Kariyer kavramını farklı basamaklardan ve aşamalardan oluşan, belirli bir gelişim süreci izleyen ve verimlilik hedefleyen bir gelişim silsilesi olarak anlamlandıran katılımcılar (%50) bu tema altında yirmi dokuz metafor üretmişlerdir. Bu metaforlar 'Verimlilik/Başarı', 'Büyüme' ve 'Yükselme' biçiminde isimlendirilen üç kategori altında toplanmıştır.

'Verimlilik/Başarı' kategorisi

Dokuz katılımcı, kariyeri 'başarma' ve 'kişisel veya toplumsal açıdan verimli bir şeyler ortaya koyma' olarak anlamlandırmaktadır. Bu düşünce sistematığı içerisinde, kariyer başarılarının 'beklenen' bir doğurgusudur. Diğer bir deyişle, başardıkça kariyerde daha iyi pozisyonlara gelinebileceği öngörüsü hâkimdir. Örnek katılımcı metaforları şu şekildedir:

"Kariyer öğretmen gibidir; çünkü bize hayatta başarıyı öğretir." (E2)

"Kariyer bulut gibidir, çünkü nasıl bulut yağmuru veriyorsa, kariyer de başarıyı getirir bize."(K2)

"Kariyer inek gibidir; çünkü verimlilik vardır. İnsan kariyerinde ilerledikçe verimli işler yaptığını görür." (E4)

"Kariyer ayna gibidir; çünkü baktıkça kendinizi, neleri başardığınızı görürsünüz." (E3)

'Büyüme' kategorisi

Onuz katılımcı için kariyer, organik bir varlıkla benzeşmekte, ortak özellikler sergileyebilmektedir. 'Büyüyüp gelişme, meyve verme, besleme, özen gösterme ve üretim yapma' ortak özelliklerdir. Bu kategoride yer alan metaforlar, katılımcıların kariyer kavramını farklı gelişimsel aşamaları izleyen ve dikkat, özen ve itinayla beslenen bir süreç olarak düşündükleri söylenebilir. Bu bağlamda, kariyerin zamana yayılması gereken bir kavram olarak resmedildiği de düşünülebilir. Örnek katılımcı metaforları şu şekildedir:

Tablo 3: Kariyer kavramına ilişkin metaforların kategori ve temalara göre dağılımı

Temalar	Kategoriler	Metaforlar	Katılımcılar		Metaforlar			
			f	%	N	%		
Gelişim Aracı Olarak Kariyer	Verimlilik/Başarı	Öğretmen, İnek, İstek, Bulut, Başarı, Ayna(2), Kimlik, Baba	9	8,04				
	Büyüme	Tohum(2), Fidan(3), Ağaç (10), Kelebek (2), Yeni doğan, Birikim, Anne (2), Çiçek (2) Bebek, Kadın, Ego, İnsan (2), Arı (2)	30	26,79	56	50	29	41,43
	Yükselme	Kuş, Yıldız (3), Uçak(3), Dağ, Zirve, Piramit,	17	15,18				

Üniversite Öğrencilerinin Kariyer Algıları: Metaforik Bir Analiz Çalışması

Yol Alma Aracı Olarak Kariyer		Merdiven, Uçurtma(2), Özgürlük						
	Hedef	Uçak Bileti, Anahtar, Bilet(2), Pusula, Ok, Araç, Hedef(2), Ufuk, İletişim, Aşk(3)	14	12,50				
	Süreç	Yol(3), Değişim, Su(2), Kömür, Hayat(4), Keşif, Kalem	13	11,61	31	27,68	20	28,57
	Gelecek	Pozitif Düşünce, Gelecek(2), Örümcek Ağı	4	3,57				
Denetleme Aracı Olarak Kariyer	Güç/Kontrol	Kılıç, Güç, Ödül, Hayvan, Kuş, At(3), Araba, Asker	10	8,93	10	8,93	8	11,43
Tehdit Aracı Olarak Kariyer	Belirsizlik	Yılan, Böcek, Okyanus, Balık(2), Oyun	6	5,36				
	Zorluk	Gül, Dikenli Yol, Deniz(2)	4	3,57	10	8,93	8	11,43
Yaşam Aracı Olarak Kariyer	İhtiyaçlar	Yemek, Para, Ev, İletişim, Elbise	5	4,46	5	4,46	5	7,14
Toplam			112	100	112	100	70	100

“Kariyer ağaç gibidir; çünkü ona ne kadar özen gösterirseniz o kadar iyi gelişir. Ne kadar çalışırsan kariyerinde o kadar yükselirsin.” (E2)

“Kariyer ağaç gibidir; çünkü iyi bir kariyer yaptığında hayatın gelişir büyür; ama aksi takdirde, iyi bakılmamış bir ağaç gibi birbirine girer.” (E3)

“Kariyer bir fidan gibidir; çünkü kariyer hemen tek bir seferde elde edilecek bir şey değildir. Fidan nasıl yavaş yavaş serpilir, güzel bir ağaca dönüşür ve meyve veriyorsa, kariyer de aynen onun gibidir. Elde edildiği zaman müthiş meyveler verir.” (K1)

“Kariyer insan gibidir; çünkü küçük bir adımla başlar, sonra kişinin kendini geliştirme isteğine göre büyür.” (K1)

'Yükselme' kategorisi

On yedi katılımcıya göre, kariyer 'yükseklere çıkma' anlamını ve 'yüksekleri' çağrıştırmaktadır. 'Yüksekler' ifadesi ile anlatılmak istenen, örgüt yönetiminde veya iş yaşamındaki pozisyonlar ve statü bakımından üstte olma olarak düşünülebilir. Katılımcılar 'yükselmenin' aşamalar biçiminde sıralandığı ve çalışmaya ve azime bağlı olarak elde edilebilecek bir sonuç olduğunu düşünmektedirler. Bununla birlikte, kariyer basamaklarında yükselme yanında, kontrol ve dikkat de elden bırakılmamalıdır. Örnek katılımcı metaforları şu şekildedir:

"Kariyer uçurtma gibidir; çünkü onun birinin yönlendirmesine ihtiyacı vardır. Evet, o gökyüzündedir, ama bir o yana bir bu yana savrulmaması için yönlendirilmesine ihtiyaç vardır." (K1)

"Kariyer yıldız gibidir; çünkü yükseklerdedir.

"Kariyer bir merdiven gibidir; çünkü basamakları yavaş yavaş çıkarsınız ve sonunda yükseğe ulaşırsınız. Kariyer de öyledir, yavaş yavaş en yükseğe çıkarsınız." (K1)

"Kariyer zirve gibidir; çünkü bir dağın zirvesinde olmak isterseniz çok çalışmanız ve uğraşmanız gerekir. Tırmandığınız dağ sizin yaptığınız iştir. İnsan ise hangi işi yaparsa yapsın, her zaman o işin zirvesinde, en iyisi olmalıdır." (K1)

TEMA 2: Yol Alma Aracı Olarak Kariyer

Kariyer kavramını 'adımlanacak yol', 'hedefe götüren yol', 'Geleceğe uzanan patika' ve 'yavaş yavaş ilerlenerek ulaşılabilecek bir netice' olarak anlamlandıran katılımcılar (%27,68) bu tema altında 20 metafor üretmişlerdir. Bu metaforlar 'Hedef', 'Süreç' ve 'Gelecek' biçiminde isimlendirilen üç kategori altında toplanmıştır.

'Hedef' kategorisi

On dört katılımcıya göre, kariyer 'iş hayatında ilerleme', 'varılacak nokta', 'kapıları açan bir anahtar' ve 'ulaşılmak istenen yön' ifadelerini çağrıştırmaktadır. Kariyer, bu bakış açılarıyla daha çok hedeflerin görüldüğü bir ufuk olarak düşünülebilir. Katılımcılar kariyeri 'her çalışanın kafasındaki hedef' biçiminde düşünmektedir. Örnek katılımcı metaforları şu şekildedir:

"Kariyer anahtar gibidir; çünkü mesleğimizde çoğu engellerin kapısını açmak bizim elimizde. İşimizde ulaşmak istediğimiz yerlerin anahtarı bizim elimizde. Hedeflerimize ulaşmak bizim elimizde." (K3)

"Kariyer pusula gibidir; çünkü kaybolmuş bir geminin rotasını nereye çevireceğini, ne yöne gideceğini bulmaya çalışan pusulaya bakar. Kariyer de hayatımıza yön verir." (K1)

"Kariyer hedef gibidir; çünkü ona ulaşmak için çabalamak gerekir. Tıpkı hedefine ulaşmak ve başarmak gibi..." (K1)

'Süreç' kategorisi

On dört katılımcıya göre, kariyer bir süreç içerisinde şekillenmektedir. Bu bakış açısından kariyer, 'yol-yolculuk', 'su', 'hayat' ve 'yeni bir şeyler keşfetme' ifadelerine benzetilmektedir. Diğer bir ifadeyle, daha geniş bir bakış açısıyla, kariyer, yaşam boyu elde edilen birikim ve kazanımların toplandığı bir kavram olarak düşünülmektedir. Örnek katılımcı metaforları şu şekildedir:

"Kariyer sonu olmayan yol gibidir; çünkü insanın da kendini her açıdan geliştirebilmesinin sonu yoktur. Kariyerle sonu olmayan yolu bu anlamda bağdaştırabiliriz." (K4)

"Kariyer hayattan aldıklarımızın toplamı gibidir; çünkü elde ettiğimiz bu toplam bireysel ve toplumsal yaşantımıza tezahür edecek en büyük veri toplamı durumundadır."(K2)

"Kariyer su gibidir; çünkü akar gider. Bu akış esnasında, etrafını aşındırır ve kendine yer yapar, yerini sağlamlaştırır." (K4)

'Gelecek' kategorisi

Dört katılımcıya göre, kariyer geleceğe yön verme kapasitesine sahip bir olgudur. Katılımcıların kariyere bakış açılarının kariyerleriyle doğrusal bir ilişki içerisinde ve uyumlu olduğu söylenebilir. Bu anlamda, kariyer katılımcılar tarafından ciddiye alınmaktadır. Örnek katılımcı metaforları şu şekildedir:

"Kariyer gelecektir; çünkü günümüzde kariyer yapmadan geleceğimiz yoktur. Artık, üniversite okumak meslek sahibi olmaya yetmiyor, kendimizi geliştirmek gerekiyor." (K3)

"Kariyer geleceğim gibidir; çünkü doğru yolu bulmak istiyorum. İleride iyi bir meslek sahibi olup daimi bir gelecek sahibi olmak..." (E2)

TEMA 3: Denetleme Aracı Olarak Kariyer

'Güç/Kontrol' kategorisi

Kariyer kavramı ile 'güç sahibi olma', 'disiplin', 'yetki kullanma' ve 'başkalarını yönlendirme' gibi kazanımları bir arada düşünen katılımcılar (%8,93) bu tema altında dokuz metafor üretmişlerdir. Bu metaforlar 'Güç/Kontrol' kategorisi altında toplanmıştır. Örnek katılımcı metaforları şu şekildedir:

"Kariyer kılıç gibidir; çünkü insana güç verir." (E1)

"Kariyer güç gibidir; çünkü güç olmadan kariyer olmaz."(K2)

"Kariyer asker gibidir; çünkü disiplinlidir, disiplin gerektirir." (E2)

TEMA 4: Tehdit Aracı Olarak Kariyer

Kariyer kavramı ile çalışma yaşamında 'neyle karşılaşılacağı'nın belirsizliğini, farklı kişilerin kendi rollerini oynama isteğinin doğurduğu stratejik düşünmeyi ve çalışma hayatının değişken özelliğini birlikte düşünen katılımcılar (%8,93) bu tema altında sekiz metafor üretmişlerdir. Bu metaforlar 'Belirsizlik' ve 'Zorluk' kategorileri altında toplanmıştır. Örnek katılımcı metaforları şu şekildedir:

“Kariyer balık gibidir; çünkü denizde karşına ne çıkacağı belli değildir.” (E3)

“Kariyer oyun gibidir; çünkü rakiplerin arasında iyi bir başarı sağlamak gerekiyor, fakat tek yanlıyla da her şey bitebilir.” (K3)

“Kariyer yılan gibidir; çünkü sinsidir. Her zaman karşına beklenmedik ve hoşuna gitmeyecek olaylar durumlar çıkarabilir.”(K1)

“Kariyer dikenli bir yol gibidir; hiçbir yere zorluk çekmeden varılmaz.”(K3)

“Kariyer deniz gibidir; çünkü bitmek tükenmek bilmeyen gelişmeleri takip etmek için daima çaba sarf etmek gerekir.” (E4)

TEMA 5: Yaşam Aracı Olarak Kariyer

‘İhtiyaçlar’ kategorisi

Kariyer kavramını ‘yemek’, ‘para’ ve ‘iletişim’ gibi günlük yaşamda gereksinim duyulan araçlarla bir arada düşünen katılımcılar (% 4,46) bu tema altında beş metafor üretmişlerdir. Bu metaforlar ‘İhtiyaçlar’ kategorisi altında toplanmıştır. Örnek katılımcı metaforları şu şekildedir:

“Kariyer yemek gibidir; çünkü ihtiyacımız vardır. Meslek sahibi olmak bir anlamda yaşam kazanma için yemek yemeye benzetilebilir. Nasıl yaşamak için yiyorsak, kariyer için de işe başlamak lazım.” (E1)

“Kariyer ev gibidir; çünkü insana yuva kurar.” (E1)

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin ‘kariyer’ kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmak ve ilişkili tema ve kategorilere yönelik bulgulara ulaşmak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

İnsanların yaşamları boyunca buldukları pozisyonu, edindikleri başarıları, katılmış oldukları eğitsel programları, iletişim becerileri, aldıkları ödülleri ve görev aldıkları kurumları/kuruluşları bir arada toplayan bir ‘şemsiye kavram’ olarak kariyer günümüzün rekabetçi iş yaşantısının yadsınamaz bir gerçeği ve önemli bir değerlendirme unsurudur. Metafor kullanımı açısından bakıldığında, Çakmak Otluoğlu’nun (2014) da belirttiği gibi, kariyer literatüründe yol-yolculuk, hikaye, dağa tırmanma-plato, merdiven-basamak, cam tavan, miras, çıpa, uyum, mevsim, bürokrasi, sınır, portföy, sermaye, hayat, süreç ve başarı gibi farklı anlamlandırmaları düşündüren metaforlar kullanılmaktadır.

Bu çalışmada, katılımcıların 5 temaya bağlı 10 kategori altında toplam 70 metafor geliştirdikleri görülmüştür. Katılımcıların %50’si (N=56) kariyer kavramını verimlilik/başarı, gelişme ve olgunlaşma ve yükselme ile açıklamaktadırlar. Kariyerin başarı ve verimlilikle doğrudan bir ilişkisi vardır ve bu katılımcıların gözünde kariyer verimliliğin bir işaretidir. Ayrıca, kariyer kavramının, organik bir canlı gibi, farklı evreleri izleyerek daha geniş bir alana yayılması ve gelişmesinden de söz edilebilir. Kariyer kavramına ilişkin ikinci tema altında katılımcılar (N=31) yol, hedef ve geleceğe yürüme ile ilişkili 20 metafor üretmişlerdir. Katılımcılara göre kariyer, “hedefi olan ve geleceğimizi biçimlendiren bir yolculuk sürecidir.” Bu tema altında

elde edilen bulgular Inkson (2004) ile benzerlik göstermektedir. Bu çalışmasında Inkson (2004) kariyerin 'bir yolculuk' olarak tanımlandığına işaret etmektedir. Üçüncü tema altında kariyer, 'güç sahibi olma', 'disiplin', 'yetki kullanma' ve 'başkalarını yönlendirme' ile ilişkilendirilmiştir. Kariyer, bir anlamda, kişileri öne çıkaran bir faktör olarak yorumlanırken, disiplin de bu faktörün ayrılmaz bir yanındır. Dördüncü tema altında üretilen metaforlara bakıldığında, kariyer 'bir tehdit' olarak algılanmaktadır denilebilir. Bu tema altında kariyer 'yılan', 'deniz', 'oyun' ve 'dikenli yol' olarak anlaşılmıştır; kariyere ilişkin olumsuz bir yaklaşım yansıtılmıştır. Bu yaklaşım, günümüzün çalışma yaşamının hızı, bilgiye ve kaynağa ulaşma yollarının çeşitliliği ve gelişmelerdeki hız dikkate alındığında 'anlaşılabilir ve gerçekçi' olarak değerlendirilebilir. Beşinci temada yer alan metaforlar incelendiğinde, katılımcıların kariyeri yaşam için gerekli bir şey olarak gördükleri söylenebilir. Bu katılımcılara göre, kariyer hem mesleksi ilerleme hem de 'yuva kurmak' için önemli bir gereksinimdir.

Çetin ve diğerleri (2015) araştırmalarında kariyer metaforlarını sekiz farklı bağlamda değerlendirmekte ve 'birikim bağlamında kariyer', 'süreç bağlamında kariyer', 'zorluk bağlamında kariyer', 'rol bağlamında kariyer', 'döngü bağlamında kariyer', 'durumsallık bağlamında kariyer', 'kaynak bağlamında kariyer' ve 'yapı bağlamında kariyer' biçiminde kategorize etmektedirler. Bu kategoriler ile bu araştırmada yer verilen 'Gelişim aracı olarak kariyer', 'Yol alma aracı olarak kariyer' ve 'Tehdit aracı olarak kariyer' isimlendirmeleri ve içerdikleri metafor imgeleri açısından benzerlik göstermektedir. Özellikle, 'Süreç Bağlamında Kariyer' ve 'Yol alma aracı olarak kariyer' kategorileri benzer ifadeler içermektedir. Çetin ve diğerlerinin (2015) araştırmasında ulaşılan "...öğretmen adaylarının çoğunlukla kariyer kavramını bir birikim olarak gördükleri ve kariyerin zamanla gelişerek artan bir yapıda olduğunu düşündükleri..." bulgusu, bu araştırmanın bulguları ile desteklenmektedir. Ortaya çıkarılan metafor kategorilerine dayalı olarak, bu araştırmanın katılımcılarının da kariyeri bir süreç, birikim ve gelişme yolu olarak kavramsallaştırdıkları düşünülmektedir. Genel olarak bulgular Çakmak Otluoğlu (2014), Çetin ve diğerleri (2015) ve Inkson (2014) bulgularını ve değerlendirmelerini desteklemektedir. Katılımcıların kariyere ilişkin olarak büyük çoğunlukla olumlu algılara sahip oldukları söylenebilir. Bununla birlikte, 'yılan', 'balık', 'dikenli yol' ve 'oyun' metaforları dikkati çekmektedir. Bu tür metaforlar, katılımcıların kariyere şüpheyle yaklaştıkları ve 'aslında pek de hoşlanmadıkları' bir durum olarak baktıklarına ilişkin referanslar olarak değerlendirilebilir.

Bu bulgular ışığında, üniversitelerde kariyer merkezlerinin ve akademik danışmanların öğrencilere daha aktif ve yararlı bir hizmet sunma yolları üzerinde düşünmeleri, kariyer konusunda otantik verilerle desteklenen danışmanlık hizmetleri planlamaları ve öğrencileri öğrenimleri sonrası içine atılacakları çalışma yaşamının güncel gereksinimleri hakkında bilgilendirmeleri önem arz etmektedir. Çalışma yaşamına ilişkin olumsuz bir tutuma veya kararsız bir yaklaşıma sahip

öğrencilere bire-bir danışmanlık sunulmasının daha yararlı neticeler vereceği söylenebilir.

Kaynakça

Ahkemoğlu, H. (2011). Yabancı dil öğrencilerinin yabancı dil öğretmenine ilişkin metaforik algıları. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çukurova Üniversitesi, Adana.

Asaman, E. (2013). Özel eğitim kurumlarındaki öğretmen ve öğrencilerin birbirlerine yönelik metaforik algıları. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin Üniversitesi, İçel.

Aydın, F. (2010).Ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri 10 (3)*, 1293-1322.

Aydoğdu, E. (2008). İlköğretim okullarındaki öğrenci ve öğretmenlerin sahip oldukları okul algıları ile ideal okul algılarının metaforlar (mecazlar) yardımıyla analizi. Yayımlanmamış yüksek Lisans Tezi Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Bakırcıoğlu, R.(2012). Ansiklopedik Eğitim ve Psikoloji Sözlüğü. Ankara: Anı Yayıncılık.

Balcı, A. (1999). Metaphorical images of school: School perceptions of students, teachers and parents from four selected schools (in Ankara). Yayımlanmamış doktora tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Baştan, A.; Tetik, İ. & Kasımay, C. (2014) .Okul müdürlerinin “müdür” algılarının incelenmesi. 9. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi’nde [8-10 Mayıs 2014 Siirt] sunulan sözlü bildiri. Bildiriler Kitabı, 14-15.

Bayram, L. (2010). Polis koleji öğrenci, öğretim elemanı ve idari çalışanlarının okullarına ilişkin metaforik algıları. Yayımlanmamış doktora tezi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Bowdle, B. F., & Gentner, D. (2005). The career of metaphor. *Psychological review*, 112(1), 193 – 216. DOI: 10.1037/0033-295X.112.1.193.

Bozlak, M. (2002). The college student as learner: Insight gained through metaphor analysis. *College Student Journal*, 36 (1), 142-151.

Çakmak Otluoğlu, K. Ö. (2014). Kariyer olgusunun kavramsallaştırılmasında kullanılan metaforlar. *Ege Akademik Bakış Cilt: 14, Sayı: 2*, 221-230.

Çalık, T.& Ereş, F. (2006). Kariyer Yönetimi Tanımlar, Kavramlar, İlkeler. Ankara: Gazi Kitabevi.

Çetin, M.;Tatık, R. Ş.;Çayak, S. & Doğan, B. (2015). Öğretmen Adaylarının Kariyer Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*. Sayı 4. Cilt 2 sf 119-130.

Demirtaş, H. & Çoban, D. (2014). Üniversite öğrencilerinin, üniversite ve fakülte kavramlarına ilişkin metaforları (İnönü Üniversitesi Örneği). *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 33(1), 113-143. DOI: 10.7822/egt203.

Derman, A. (2014). Lise öğrencilerinin kimya kavramına yönelik metaforik algıları. *Turkish Studies- International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish orTurkic Volume 9/5 Spring 2014*. 749-776.

Dönmez, Ö. (2008). Türk eğitim sisteminde kullanılan yönetici metaforları (Kayseri ili örneği). Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi, Kayseri.

Döş, İ. (2010). Aday öğretmenlerin müfettişlik kavramına yönelik metafor algıları. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (3), 607-629.

Döş, İ. (2011). Okul paydaşlarının metaforlar yardımıyla okul örgütlerini algılama biçimlerinin değerlendirilmesi. Yayınlanmamış doktora tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Fırat Üniversitesi, Elazığ.

Erginer, A. (2009). The metaphors about the European education systems used by the university students in Turkey. *II. International Congress of EuropeanTurks (ICET)*, Antwerp, Belgium.

Erginer, E. (2011). A metaphorical analysis of the meanings attributed to the education system by university students: A Case Study. *Education*, 131(3), 653-663.

Erginer, E., & Erginer, A. (2009). The metaphors about the Turkish education systems used by the university students in Turkey. *II. International Congress of EuropeanTurks (ICET)*, Antwerp, Belgium.

Eroğlu, B. (2014). Akademisyenlerin bakış açısıyla yükseköğretim kurumu: metafor Araştırması. 9. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi [8-10 Mayıs 2014 Siirt]'nde sunulan sözlü bildiri. Bildiriler Kitabı, 225 – 226.

Geçit, Y. & Gençer, G. (2011). Sınıf öğretmenliği 1. sınıf öğrencilerinin Coğrafya algılarının metafor yoluyla belirlenmesi (Rize Üniversitesi örneği). *Marmara Coğrafya Dergisi* Sayı: 23, 1-19.

Gurol, M., & Donmus, V. (2010). Metaphors created by prospective teachers related to the concept of "Social Network". *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 9, 1489 – 1496. DOI: 10.1016/j.sbspro.2010.12.354.

Günbayı, İ. (2011). Principals' Perceptions on School Management: A Case Study with Metaphorical Analysis. *International Online Journal of Educational Sciences*, 3(2), 541 – 561.

Güner, N. (2013). Bir labirentte çıkış aramak mı? Yoksa yeni ufuklara yelken açmak mı? On ikinci sınıf öğrencilerinden matematik öğrenmek ile ilgili metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri* 13(3), 1929-1950.

Hacifazlıoğlu, Ö., Karadeniz, Ş. & Dalgıç, G. (2011). Okul yöneticilerinin teknoloji liderliğine ilişkin algıları: Metafor analizi örneği. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi -Journal of Educational Sciences Research*, 1 (1), 97–121.

Inkson, K. & Amundson, N.E. (2002). Career metaphors and their application in theory and counseling practice. *Journal of Employment Counseling* 39(3), 98 – 108.

Inkson, K. (2004). Images of career: Nine key metaphors. *Journal of Vocational Behavior* 65(1), 96 – 111.

Kahraman, C. (2014). Türk üniversite öğrencilerinin "Japonca" kavramına ilişkin algılarının metaforlar yardımıyla analizi: Namık Kemal Üniversitesi örneği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2014 18 (2): 95 – 110.

Kalyoncu, R. (2012). Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının "öğretmenlik" kavramına ilişkin metaforları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 9 (20), 471-484.

Kaya, M. F. (2013). An analysis of the social studies teacher candidates' perception with respect to the concept of globalization. *Anthropologist*, 16(1-2). 69 – 78.

Kocabaş, İ.,& Özdemir, T. Y. (2010). Ortaöğretim öğrencilerinin denetime ilişkin metaforik algıları. II. Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresi'nde [23 Haziran-25 Haziran 2010, Kütahya] sunulan bildiri metni, 23-25.

Kozak, M. A., & Dalkıranoğlu, T. (2013). Mezun öğrencilerin kariyer algılamaları: Anadolu Üniversitesi örneği. *Anadolu University Journal of Social Sciences*, 13(1). 41 – 52.

Morgan, G. (1980). Paradigms, metaphors, and puzzle solving in organization theory. *Administrative Science Quarterly*, 605-622.

Murphy, J. (2002). Reculturing the profession of educational leadership: New blueprints. *Educational Administration Quarterly*, 38 (2), 176-191.

Nalçacı, A. & Bektaş, F. (2012). Öğretmen adaylarının okul kavramına ilişkin algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD) Cilt 13, Sayı 1, 239 – 258.*

Ortony, A. (1975). Why metaphors are necessary and not just Nice. *Educational Theory* 25(1), 45 – 53.

Özcan, A. (2010). İlköğretim öğrencilerinin İngilizce öğrenmeye yükledikleri anlamlar: metaforik bir analiz. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.

Özçınar, Z.,& Tuncay, N. (2009). Distance Education Students' "Metaphors". *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1, 2883-2888.

Patton, Q. M. (2002). Qualitative research & Evaluation methods. SAGE Publications.

Saban, A. (2008a). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 14(3), 459 – 496.

Saban, A. (2008b). İlköğretim I. kademe öğretmen ve öğrencilerinin bilgi kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *İlköğretim Online*, 7(2), 421 – 455.

Sarı, M. & Sadık, F. (2011). Öğretmen adaylarının demokrasi algıları(Çukurova Üniversitesi örneği).*Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi / 2011 Cilt: 1, Sayı: 2.* 67 – 82.

Sayar, E. (2014). Yabancı dil olarak İngilizce öğreten öğretmenlerin ve öğrencilerinin mesleki öğretmen kimliği kavramına ilişkin imgelerinin metafor analizi yöntemi ile incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

Töremen, F.,& Döş, İ. (2009). İlköğretim öğretmenlerinin müfettişlik kavramına ilişkin metaforik algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9 (4), 1973-2012.

Yalçın, M. & Erginer, A. (2012). İlköğretim okullarında okul müdürüne ilişkin metaforik algılar. *Öğretmen Eğitimi ve Eğitimcileri Dergisi Volume/Cilt 1, Number/Sayı 2.* 229 – 256.

Yalçın, M. (2011). İlköğretim okullarında okul müdürüne ilişkin metaforik algılar. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.

Yıldırım, A. & Şimşek. H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, A. (2013). Student teachers' perceptions about their education supervisors' role. *Educational Research and Reviews* Vol. 8(3), pp. 112-120. Available online at <http://www.academicjournals.org/ERR>. DOI: 10.5897/ERR28.12.12.1108

Yoğun, A. E. (2013). Genç istihdamının arttırılması bağlamında üniversiteler ve İŞKUR işbirlikleri. I. Uluslararası İş ve Meslek Danışmanlığı Kongresi'nde [28-29 Kasım 2013] sunulan bildiri. *Bildiriler Kitabı*, 10 –18. Ankara.

Zeki, C. P., & Sonyel, B. (2014). Pre-service teachers' perceptions of the student centered learning approach through a metaphoric perspective. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 211 – 225.

Zeren, G. & Yapıcı, M. (2014). Öğretmen adaylarının renklere ilişkin metaforları. *International Journal of Social Science* Number: 25(1), 165 – 175. DOI: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2150>